

Pārdevēja atbildība, ja prece “kopumā ir lietojama”

Vai pārdevējs var izvairīties no atbildības, ja precei ir trūkums, kas kopumā netraucē to lietot? Atbildi uz šo jautājumu sniedz Senāta spriedums, kurā paustās atziņas ir nozīmīgas ikvienam, kurš slēdz pirkuma līgumu – neatkarīgi no tā, vai darījums notiek publiskā iepirkuma vai privāttiesiskās attiecībās.

Senāts 2025.gada 19.novembra [spriedumā lietā SKC-43/2025](#) analizējis robežu starp preces lietošanas iespēju un tās atbilstību līgumā tieši noteiktajām tehniskajām prasībām.

Lietas faktiskie apstākļi

Lietā strīds radās par publiskā iepirkuma rezultātā noslēgtu līgumu par ceļa seguma plākšņu iegādi. Jau iepirkuma nolikumā un vēlāk arī līguma pielikumos precēm tika izvirzītas tehniskās prasības, tostarp prasība, ka plāksnēm jāiztur noteikta slodze un armatūrai jābūt ne mazāk kā divās kārtās.

Tomēr pēc līguma izpildes ceļa seguma plākšņu garantijas laikā tika konstatēti būtiski defekti, un ekspertu atzinumi apliecināja, ka liela daļa plākšņu neatbilst līgumā noteiktajām tehniskajām prasībām, tostarp par slodzes izturību un stiprinājuma armatūru.

Pircējs pieprasīja zaudējumu atlīdzību, taču gan pirmās instances tiesa, gan apelācijas instances tiesa atzina, ka konstatētie trūkumi ir maznozīmīgi Civillikuma (CL) [1613.panta](#) izpratnē, jo preces lietošana kopumā bija iespējama. Līdz ar to pārdevējs tika atbrīvots no atbildības par zaudējumu atlīdzināšanu.

Senāts šādu tiesību normas interpretāciju atzina par kļūdainu.

Pārdevēja atbildība

Atbilstoši CL [1593.panta](#) 2.punktam katrā atlīdzināma atsavinājuma līgumā, tostarp pirkuma līgumā, atsavinātājam (pārdevējam) jāuzņemas atbildība pret ieguvēju (pircēju) par to, ka lietai nav nekādu apslēptu trūkumu un ka tai ir visas tās īpašības, kādas garantētas.

Savukārt CL [1620.panta](#) 1.daļā ir noteikts, ka gadījumā, ja pārdevējs ir garantējis, ka lietai ir noteiktas īpašības, vai ļaunā nolūkā apslēpis viņam zināmos lietas trūkumus, tad viņam ir pienākums atlīdzināt pircējam visus zaudējumus.

Senāts atzina, ka, lemjot par pārdevēja atbildību, izšķiroši ir noskaidrot, kā interpretējams CL [1613.panta](#) 1.daļā lietotais jēdziens “nenozīmīgs trūkums” un vai tas piemērojams lietas faktiskajiem apstākļiem.

Kas ir “nenozīmīgs trūkums”

Atbilstoši CL [1613.panta](#) 1.daļai atsavinātājs neatbild par nenozīmīgiem trūkumiem – tādiem, kas kopumā nekavē lietas lietošanu, kā arī par tādiem trūkumiem, kas ieguvējam bijuši zināmi vai nevarēja palikt apslēpti.

Tomēr Senāts spriedumā skaidri formulē pamata atziņu: “CL [1613.panta](#) jēgai un mērķim pretējs ir tāds šīs normas iztulkojums, kuram atbilstoši par nenozīmīgu trūkumu tiktu atzīta preces neatbilstība līgumā tieši pielīgtai, būtiskai preces īpašībai.”

Proti, gadījumā, ja puses līgumā vienojušās par preces īpašībām (piemēram, par ceļa seguma armatūru divās kārtās), un pārdevējs ir sniedzis garantiju, ka prece

atbilst šādām prasībām, tiesa nevar atsaukties vienīgi uz to, ka prece faktiski ir lietojama, lai pārdevējs varētu tikt atbrīvots no atbildības.

Līgumā noteikto preces īpašību nozīmīgums

Īpaši būtiska ir Senāta atziņa, ka preces lietošanas iespēja nav izšķirošais kritērijs “nenozīmīga trūkuma” konstatēšanai. Preces lietošanas iespēja ir tikai sekundāra pazīme šāda trūkuma konstatēšanai, ja līgumā ir tieši noteiktas preces īpašības.

Piemēram, ja līgumā paredzēts, ka programmatūrai jāatbilst noteiktam drošības sertifikācijas līmenim, tad šāda sertifikāta neesamību nevar uzskatīt par maznozīmīgu trūkumu tikai tāpēc, ka sistēma tehniski darbojas.

Pretējā gadījumā līgumā noteiktā vienošanās par preces īpašībām zaudētu savu nozīmi.

Līguma noteikumi jāvērtē kopumā

Tāpat Senāts ir kritiski vērtējis apelācijas instances tiesas pieeju pierādījumu vērtēšanā. Proti, Senāts spriedumā norāda, ka apelācijas tiesa, vērtējot preces īpašības, nepamatoti devusi priekšroku preces vispārīgajam raksturojumam, kas ir piegādātāja vienpusēja deklarācija, nevis citiem pušu noslēgtā līguma noteikumiem.

Ja līgumā paredzēts, ka programmatūrai jāatbilst noteiktam drošības sertifikācijas līmenim, tad šāda sertifikāta neesamību nevar uzskatīt par maznozīmīgu trūkumu tikai tāpēc, ka sistēma tehniski darbojas

Proti, prasība par armatūru divās kārtās bija ietverta jau iepirkuma nolikumā, vēlāk apstiprināta priekšlīguma sarunās un iekļauta noslēgtā līguma tehnisko prasību pielikumā.

Senāts atzina, ka apelācijas instances tiesa nav ievērojusi Civilprocesa likuma [97.panta](#) prasības par pierādījumu novērtēšanu, jo līguma pielikumi jāinterpretē kopsakarā, nevis selektīvi. Preces vispārīgais raksturojums nevar tikt vērtēts

izolēti, ja citā līguma pielikumā puses ir skaidri formulējušas papildu preces tehniskās prasības.

Neprecīzi piemēroti tiesību aizsardzības līdzekļi

Senāts spriedumā norāda arī uz to, ka apelācijas instances tiesa ir nepietiekami izvērtējusi pārdevēja atbildības priekšnoteikumus un pircēja aizsardzības līdzekļus.

Proti, apelācijas tiesa bija paudusi viedokli, ka pircējam drīzāk būtu jāprasa līguma atcelšana vai cenas samazinājums, nevis zaudējumu atlīdzība, jo CL [1620.panta](#) 2.daļa noteic – ja atsavinātājs nav devis garantiju par to, ka precei ir noteiktas īpašības vai nav viņa ļauna nolūka, tad ieguvējam ir tiesības prasīt tikai līguma atcelšanu vai lietas cenas samazināšanu.

Tomēr šajā lietā prasība pamatota ar CL [1620.panta](#) 1.daļā norādītajiem apstākļiem – to, ka pārdevējs ir apgalvojis, ka precei ir noteiktas īpašības vai ļaunā nolūkā noklusējis par tās trūkumiem. Tādēļ Senāts atzina, ka apelācijas instances tiesa nav veikusi pienācīgu CL [1620.panta](#) 1.daļā minēto tiesisko apstākļu izvērtējumu un nepamatoti minējusi panta 2.daļā paredzētos tiesību aizsardzības līdzekļus.

Būtiski ikvienam pirkuma līguma slēdzējam

Lai gan lietā izskatāmais strīds bija saistīts ar publiskā iepirkuma rezultātā noslēgtu līgumu, spriedumā minētās Senāta atziņas attiecas uz jebkuru pirkuma līgumu.

Īpaši svarīgi tas ir gadījumos, kad tiek iegādātas preces ar noteiktām tehniskām īpašībām – tehnika, būvmateriāli, iekārtas, programmatūra u.c.

Praktiski tas nozīmē, ka līgumā:

- pēc iespējas precīzāk jānorāda preces īpašības;
- jāiekļauj noteikti tehniskie parametri, sertifikāti, standarti;
- jāizvairās no vispārīgiem formulējumiem, ja noteiktas īpašības ir būtiskas.

Šis spriedums iezīmē robežu starp situācijām, kad lietai patiešām ir nenozīmīgs trūkums, un gadījumiem, kad netiek ievērotas līgumā noteiktās prasības.

Ja līguma puses ir vienojušās par preces īpašībām, tad šo prasību neievērošanu nevar attaisnot ar argumentu, ka prece “kopumā ir lietojama”.

Senāts nostiprina līguma saistošo spēku: ar to vien, ka prece darbojas, nepietiek, lai pārdevējs izvairītos no atbildības, ja nav izpildīta līgumā tieši noteikta prasība.

<https://itiesibas.lv/raksti/tiesvedibas/tiesvedibas/bizness-pardeveja-atbildiba-ja-prece-kopuma-ir-lietojama/34579>